



**Samfundet S:t Erik**  
Stockholm

Mark- och Miljödomstolen  
Stockholms stadsbyggnadskontor  
Box 8314  
104 20 Stockholm  
[stadsbyggnadskontoret@stockholm.se](mailto:stadsbyggnadskontoret@stockholm.se)

ÖVERKLAGANDE  
2020-06-02

## **Hästen 21, Norrmalm, överklagande av antagen detaljplan, Dp 2015-14011**

Stockholms kommunfullmäktige antog 2020-05-04 förslag till detaljplan för Hästen 21. Detaljplanen innebär att det befintliga huset rivs och ersätts med en byggnad som är 30 procent större än det befintliga huset och dessutom betydligt högre än husen i området.

Affärs- och kontorshuset Hästen 21, "Passagenhuset", är grönklassificerat av Stockholms stadsmuseum, innebärande att det är särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. Det uppfördes av AB Nordiska kompaniet (NK) 1973 efter ritningar av arkitekten Bengt Lindroos, en av sin tids främsta svenska arkitekter. Det har en särpräglad utformning och karakteriseras av hög kvalitet i såväl utförande som materialval.

Arkitektoniskt är huset medvetet utformat för att samspela med Bengt Lindroos' anslutande och samtidigt uppförda entrébyggnad till NK mot Regeringsgatan – med dess välkända, djärvt utstickande "fartygsstäv" – och dessutom med Hans Asplunds bredvidliggande NK-tillbyggnad. Samhörigheten mellan byggnaderna är ett viktigt värde, som uttrycks konkret i kontorshusets fasaduppbyggnad, fönsterformer och geometriska skulpturala element.

Med sin unika successivt utkragande, orangeputsade fasad är Lindroos byggnad en omistlig del av gatumiljön, tillsammans med de båda NK-byggnaderna och parkeringshuset Parkaden mitt över Regeringsgatan. Efter rivningar och ombyggnader i omkringliggande kvarter kvarstår denna ensemble som områdets enda enhetliga (men samtidigt kontrastrika) bebyggelsemiljö.

Också Parkaden ritades av Hans Asplund. Hans båda byggnader är blåklassificerade av Stadsmuseet och även Lindroos' två hus borde uppgredas till "byggnadsminnesklass".

Samfundet S:t Erik har framhållit ytterligare fakta om det befintliga Passagenhuset i samrådsyttrande till Stockholms stadsbyggnadskontor 2017-09-15, vilket bifogas.

Stockholms City kan räknas till en av Europas mest helgjutna modernistiska stadsmiljöer. Samfundet S:t Erik ser med stor oro på de rivningar och den omgestaltning hus för hus som nu pågår, där *Program för City*, som godkändes av kommunfullmäktige 2018-05-28, är helt otillräckligt som riktlinje för den fortsatta cityplaneringen. En rivning av Passagenhuset skulle ytterligare försvaga denna viktiga årsring i Stockholms bebyggelsehistoria.

En rivning är oförenlig inte bara med husets höga kulturhistoriska värde utan skulle således också skada flera uttryck för riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården. Det gäller främst 1900-talets stadsbyggande och bebyggelseutveckling; uttryck för det moderna välfärdssamhället

och dess stadsbyggande; kontor, varuhus och andra handelns och näringslivets byggnader; de tydligt avläsbara årsringarna i stadsväxten; stadssiluetten med den begränsade hushöjden.

Enligt Samfundet S:t Erik skulle en rivning därmed medföra *påtaglig skada på riksintresset* Stockholms innerstad med Djurgården.

En rivning av detta inte ens 50-åriga hus i gott skick är också oacceptabel ur ett hållbarhetsperspektiv och strider därmed mot det nationella miljökvalitetsmålet *Begränsad klimatpåverkan*.

**Samfundet S:t Erik hemställer att Mark-och miljödomstolen upphäver kommunfullmäktiges beslut om antagande av detaljplaneförslag för Hästen 21, med hänvisning till plan- och bygglagen 9 kap 34 §, 2 kap 3 och 6 §§ och miljöbalken 3 kap 6 §.**

Stockholm den 2 juni 2020

För Samfundet S:t Erik

Monica Andersson  
Ordförande

Susanne Ingo  
Vice ordförande

Laila Reppen  
Sekreterare

Fredrik von Feilitzen  
Hedersledamot

Bilaga: Yttrande över detaljplan för fastigheten Hästen 21 i stadsdelen Norrmalm i Stockholm, S-Dp 2015-14011, 2017-09-15.



**Samfundet S:t Erik**  
Stockholm

Stockholms stadsbyggnadskontor  
Registraturen  
Box 8314  
104 20 Stockholm  
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

YTTRANDE  
2017-09-15

## Yttrande över detaljplan för fastigheten Hästen 21 i stadsdelen Norrmalm i Stockholm, S-Dp 2015-14011

Enligt planförslaget ska hörnhuset Regeringsgatan/Mäster Samuelsgatan rivras och ersättas av ett betydligt större hus, med kontor, handel och 27 små norrvända enrumslägenheter.

Det befintliga huset byggdes 1973 och ersatte då sex äldre hus. Det har karakteristiska rödbruna fasader med successivt utkragande kontorsvåningar och en intressant hörnarkitektur, typisk för arkitekten Bengt Lindroos. Denne ritade samtidigt den anslutande, välkända sidoentrébyggnaden för NK.

Fasaden har stort kulturhistoriskt intresse och är ”grönklassad” av Stadsmuseet. Den är oförändrad frånsett vissa ändringar i bottenvåningen. Denna kan lätt byggas om för nya entréer och ökad öppenhet mot Mäster Samuelsgatan utan att det kulturhistoriska värdet minskar.

Husets två planterade gårdar fick 1997 en högklassig omgestaltning av arkitekterna Roman Wozniak och Hans Murman, men gårdarna kommenteras märkligt nog inte i remisshandlingarna. Huset har byggts på med en indragen väl utformad takvåning och byggts om interiört, bl.a. för kontorslandskap.

Fastighetsbolaget Pembroke Real Estate äger nästan halva kvarteret. För några år sedan revs de två angränsande husen mot Mäster Samuelsgatan, varav det närmaste hade en skulptural marmorfasad, som hörde till Citys mest gedigna. De är nu ersatta av Mästerhuset, vars överstora volym är riktmärke för det aktuella nybyggnadsförslaget.

Detta anges i planbeskrivningens sammanfattning (sid. 2) ha en mängd positiva konsekvenser, vilka dock är rejält överdrivna och delvis vilseledande – och i stället förringas de negativa konsekvenserna.

Stadsbyggnadskontoret framför ”i dialog med fastighetsägaren” sex skäl för rivning. De kan inte kallas annat än svepskäl, för att möjliggöra en nästan dubbelt så stor nybyggnad.

Det första skälet är att de befintliga fönstren skulle vara för små för att ge kontorslandskapen ”tillfredsställande mängd dagsljus”. Eftersom det nya huset kommer att sakna gårdar måste dagsljuset i de stora kontorslandskapen i stället rimligen bli sämre än i dagsläget!

Som ett annat rivningsskäl anges absurdt nog att det befintliga kulturhistoriskt värdefulla huset inte kan byggas på, eftersom det inte skulle vara förenligt med Plan- och bygglagens bestämmelser om förbud mot förvanskning. I stället förordar stadsbyggnadskontoret alltså total rivning!

Det väldiga huset (10 + 2 våningar högt) skulle vara till stor nackdel för närmiljön och bli betydligt mer framträdande än Mästerhuset och de hus som tillkommit i grannkvarteren. Det gäller också relationen till det näraliggande NK.

Huset skulle från flera siktpunkter skada den i riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården skyddade, unika stadssiluetten. Från Katarinavägen skulle en del av Johannes kyrka skymmas, liksom nederdelen av NK-klockans torn.

Detaljplaneförslaget är ytterligare ett flagrant exempel på följderna av att det saknas tydliga riktlinjer för City. Det gäller även för det nyligen presenterade Program för City, vilket Samfundet framhållit i sitt yttrande 2017-08-31.

Detaljplaneförslaget är dessutom inte acceptabelt ens ur hållbarhetssynpunkt. Den nya byggnaden skulle enligt den av fastighetsägaren beställda livscykelanalysen ge lägre klimatpåverkan än den befintliga först efter 50-60 år. (Om det nya huset skulle rivras efter lika kort tid som det befintliga skulle det således vara rivet innan denna tid gått till ända.) Man nämner att det befintliga huset skulle kunna energieffektiviseras, men avstår märkligt nog från att specificera detta.

Sammanfattningsvis hemställer Samfundet S:t Erik att detaljplaneförslaget avvisas. Den befintliga värdefulla 1970-talsbyggnaden måste behållas.

Monica Andersson  
Ordförande

Fredrik von Feilitzen  
Styrelseledamot